ژاله آموزگار در یادمانی که همکاران ابوالفضل خطیبی برای این استاد فقید برگزار کردند:

آیا خطیبی‌های دیگری هنوز هستند و خواهند بود؟

همدلی| ژاله آمـــوزگار، وداع خطیبی را زودهنگام خواند و گفت: به این سرزمین دوست‌داشتنی‌مان باید شیره جان داد و در رفع کاستی‌هایش کوشید. به نظر من خویشکاری همه ما این است که با آنچه می‌دانیم و می‌توانیم رهرو این راه باشـــیم؛ کاری که خطیبی کرد. او کوشید با آنچه در توان او بود در این راه گامی بردارد. دست‌افزار او قلم بود و کلام. او نوشت و گفت و در این راه سوار تیزپایی بود. ولی افسوس خطیبیِ عزیز ما زود رفت.

ژاله آموزگار؛ استاد فرهنگ و زبان‌های باستانی و عضو شورای عالی علمی مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی، در مراسم یادبودی که برای ابوالفضل خطیبی در مرکز دایره‌المعارف بزرگ اسلامی برگزار شد، سوگنامه‌ای که برای او نوشته بود، خواند. او در متن این سوگنامه نوشته است: «هنوز خیلی زود بود که خطیبی عزیز با دوستانش وداع کند. او در آغاز دهه شصت زندگی‌اش بود؛ دوران شکفتگی و پس دادن آموخته‌ها. او هنوز بسیار سخن برای گفتن داشت. آیا در این وانفسای پژوهش، در بازار کساد سنجیده سخن گفتن، برای خواندن، آموختن و تحقیق کردن زمان گذاشـــتن، بدون چشم‌داشـــت مادی قلم زدن، بـــرای یک واژه چندین منبع را بررســـی کردن، برای دست‌یابی به یک نســـخه دســـت به دامان این و آن شدن که از ویژگی‌های زنده‌یاد خطیبی بود، هنوز مشتری دارد؟ آیا خطیبی‌های دیگری هنوز هستند و خواهند بود؟ آیا گرفتاری‌های این روزگاران فرصتی خواهد داد که رهروان این راه از پای نایستادند و داوطلبانی نو در این راه گام بردارند و عاشقانه کار کنند؟ دلم می‌خواهد خوش‌بین باشـــم. دلم می‌خواهد به جوانان بااستعداد سرزمینم دل ببندم که در این راهند و همچنان از خاکستر ققنوس‌ها سر برخواهند آورد و باز به این بازار کساد رونق خواهند بخشید. وگرنه روان خطیبی‌ها به آرامش نخواهد رسید.

خطیبی ایران را همـــه همه‌ویژگی‌هایش دوست داشت

دکتر خطیبی، عاشق این سرزمین بود. ایران عزیز ما را با همه ویژگی‌هایش دوست داشت. سرزمین ایران که تنها مشتی خاک نیست؛ فرهنگ آن است، بزرگان آن، شعر و ادب و اخلاق و صفا و صمیمیت مردم آن اســـت، نواهای دلنشین و پایکوبی‌های زیبا و دیدنی و گونه‌های متنوع زبانی اقوام آن اســـت. فردوسی و شـــاهنامه و هویت ملی، رودکی و بیهقی و نظامی و حافظ و مولوی و صائب و نیما و شـــهریار آن است، گذشـــته غنی و پربار آن و پســـتی‌ها و بلندی‌های تاریخی آن اســـت. زخم‌ها و آسیب‌های واردشده بر پیکر نازنین آن است. ایران یعنی مجموعه‌ای از همه این‌ها و عشق به ایران یعنی دوست داشتن همه این جلوه‌ها.

ولی آیا دوست‌داشـــتن تنها کافی است؟ نه، به نظر مـــن، باید این مهر و محبت را باور کرد، باید نشـــان داد و باید در راه اعتلای تک‌تک آن‌ها کوشید و باید در شناســـایی هرکدام از آن‌ها تلاش کرد و خطیبی تنها به دوست‌داشـــتن تنها بســـنده نکرد. او در حد توانایی‌اش برای اعتلا و شناخت این فرهنگ بزرگ همت گماشت. درست مانند مادری که فرزندش را عاشقانه دوســـت دارد و این عشق او را به نگاهبانی فرزندش رهنمون می‌شود تا شیره جانش را در کام او بریزد، تیمار کند، باورش سازد و سپس به بازگویی سجایای او بپردازد. تنها نشستن و از محبت دم زدن و قدمی برنداشتن به چه درد معشوق می‌خورد؟

به این ســـرزمین دوست‌داشتنی‌مان باید شیره جان داد و در رفع کاســـتی‌هایش کوشـــید. در ضمن از زیبایی‌ها و توانایی‌های آن ســـخن گفت. به نظر من خویشکاری همه ما این است که با آنچه می‌دانیم و می‌توانیم رهرو این راه باشیم، کاری که خطیبی کرد. او کوشـــید با آنچه در توان او بـــود در این راه گامی بردارد. دست‌افزار او قلم بود و کلام. او نوشت و گفت و در این راه سوار تیزپایی بود. ولی افسوس خطیبیِ عزیز ما زود رفت. در روزهای تلخ پس از درگذشـــتِ او شاهد هم‌دردی‌های صمیمانه و تسلیت‌های از دل برآمده دوستان و دوستاران او هستیم؛ فهرست آثارش را نوشتند، کتاب‌هایش را معرفی کردند، از مقاله‌های خواندنی‌اش سخن گفتند و از مدخل‌های متعددی که در دایرةالمعارف‌ها نوشته بودند نام بردند.

در اینجا بد نیست اشاره‌ای به مدخل‌نویسی بکنیم که گاهی قدرش آن‌چنان که باید شناخته نشده است. اگر برخی خامی‌ها و خام‌نوشته‌ها را کنار بگذاریم، به نظر من پرداختن درست به یک مدخل در دانشنامه‌ها کار آسانی نیست. باید لُب مطلب را در امکان کوتاه نوشـــت، از منابع معتبر اســـتفاده کرد، از پُرگویی پرهیز نمود، مطالب را در حد لازم و کافی نوشـــت و احساسات شخصی را در آن دخالت نداد.

کارنامه مدخل‌نویسی دکتر خطیبی چنان که می‌دانید پربار است، کتاب‌هایش خواندنی و سرشار از مطلب نو اســـت. و همه می‌دانیم بیشتر مقاله‌های او رنگ و بوی شاهنامه دارد. او سال‌ها در این زمینه از محضر استادان بزرگ بهره برده، آموخته و سپس خوش پس داد. عاشقانه شـــاهنامه را ورق زده است، در لابه‌لای ابیات آن به رؤیا فرو رفته اســـت و در جست‌وجوی نکته‌های تازه آن تلاش کرده اســـت و نوآوری‌هایی را پیش کشـــیده است و گاهی به قولی، به طوری و به نوعی تابوشـــکنی کرده است. چنین کاری جرأت می‌خواهد و پشتوانه علمی و استدلالی.

هسته اصلی رســـاله دکتری‌اش که من بخت این را داشتم استاد مشاورش باشم اما در حقیقت بازخوانِ یافته‌هایش بودم، «ابیات الحاقی شاهنامه» بود که بعداً آن را به‌صورت کتاب منتشر کرد و طبعاً گفته‌هایش مخالفان و موافقانی داشت، اما همیشه بدون رنجش و با استدلال پاسخگو بود.

خطیبی برای جلب توجه سخن نمی‌گفت

او از روی هوا و برای جلب توجه ســـخن نمی‌گفت. به‌دنبال تازه‌ها بود و برای گفته‌هایش دلیل داشت. او نمی‌نوشت که ارتقا پیدا کند، بلکه عاشقانه می‌نوشت و چنان که دوستان جوانش به من گفتند شاهنامه را هم عاشقانه تعلیم می‌داد نه این که فقط تحسین فردوسی کند بلکه در میان ابیات شاهنامه به کاوش می‌پرداخت. چون گفتارش با جوهر عشق آمیخته بود سنگینی و سردی تخصصی گفتن را نداشت و خوشبختانه عُجب دانشمندانه که دامنگیر برخی نکته‌شناسان ما می‌شود در او نبود و ازاین‌رو دشمن‌برانگیز نبود. او می‌دانست که همه نمی‌توانند دربست با عقایدش موافق باشند. با سعه صدر، بدون خودبزرگ‌بینی به گفته‌ها و نظرهای دیگران گوش می‌داد. او مهربان، خوش‌رو و مؤدب بود. معمولاً با لبخندی به لب دوستان زیادی داشت و تا آنجا که می‌دانم راه رابر کســـی نمی‌بست و تا آن‌جا کـــه در امکانش بود، از کمک علمی به دیگران دریغ نمی‌کرد. ضمن تأسف از درگذشت دکتر خطیبی باید اذعان کنم که به‌جز دو سه سال اخیر که در دام این بیماری مهلک افتاد، فرد خوشبختی بود. از خانواده‌ای خوب و مهربان، خویشاوندانی با محبت برخوردار بود که دوستش داشتند و گروهی از دوستانش که همواره همراهش بودند. ضمن این که از توجه و علاقه محافل علمی داخل ایران چه در میان ایرانیان خارج از کشور نیز برخودار بود. اما کاش استویداد به این زودی چشم در چشم او ندوخته بود. چون دم‌به‌دم پخته و پخته‌تر می‌شد. هنوز بسیار باده ناگفته در رگ تاک داشت با امید به اینکه خانواده و دوســـتانش کوششی کنند و مجموعه مقالاتش را به چاپ برسانند.

بی‌صبرانه منتظر عمل پیوند بود اما...

با اشاره کوتاهی به آخرین لحظه‌ای زندگی‌اش کلامم را به پایان می‌برم؛ از نزدیکانش شـــنیدم که به دلیل وخامت حالش بی‌صبرانه در انتظار عمل پیوند بود، با دلی خوش و سرشار از آرزوهای دراز که باز شاهنامه خواهـــد خواند و باز تحقیق خواهد کرد و باز خواهد نوشت، راهی اتاق عمل شد تا کبد دیگری از شخص درگذشـــته دیگری جانشـــین عضو او شود. غافل از این‌که جسم و روان او بیگانه‌پذیر نبود. تن او با همان کبد بیمار خودش خو کرده بود. پس قدر خودی‌ها را بدانیم بیش از آن‌که از دست‌شـــان بدهیم. بیگانه خودی نمی‌شود.

در مراســـم یادبـــود زنده‌یاد ابوالفضـــل حطیبی - شاهنامه‌پژوه و عضو فرهنگستان زبان و ادب فارسی - که چندی پیش بر اثر عارضه کبدی درگذشـــت، کاظم موسوی بجنوردی، رییس مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی، نیز گزارشی از حضور و فعالیت‌های ابوالفضل خطیبی در مدخل‌نویسی ارایه کرد.

همچنین علی‌اشـــرف صادقی درباره ایران‌دوستی ابوالفضل خطیبی ســـخن گفت.این اســـتاد زبان و ادبیات فارســـی و عضو شـــورای عالی علمی مرکز دائرةالمعـــارف بزرگ اســـلامی همچنیـــن درباره آشنایی‌اش با ابوالفضل خطیبی و ویژگی‌های او گفت.

آخرین سخنران، «فریبا شکوهی»، همسر خطیبی و عضو هیأت‌علمی فرهنگستان زبان و ادب فارسی و پژوهشگر پیشین مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی بود که درباره ســـجایای علمی و اخلاقی همسرش صحبت کـــرد.در این مجلـــس افزون بـــر خانواده خطیبی، جمعـــی از اعضای شـــورای عالی علمی مرکز دائرةالمعارف بزرگ اســـلامی هم‌چون احمد مســـجدجامعی، علی بهرامیان، عنایت‌الله مجیدی، مجدالدین کیوانی، سیدعلی آل‌داود، محمد جعفری قنواتی، محمود جعفری دهقی، یونس کرامتی، بابک فرزانه، ایران‌ناز کاشـــیان و مریـــم صادقی، تعدادی از اعضـــای هیأت علمی فرهنگســـتان زبان و ادب فارسی مانند محمدرضا نصیری، سیدمحمدمجتبی حسینی، مسعود جعفری جَزی، محمدجواد شمس، فرهاد قربـــان‌زاده، محمدرضا رضوی، فرهاد طاهری و هم‌چنین پژوهشـــگرانی مثل زهره زنگنه، جواد نیستانی، سعید لیان، مریم میرشمسی، نادره جلالی، محمد جمالی، الوند بهاری حضور داشتند.

مروری بر بازیگران برگزیده ۱۰ دوره گذشته جشنواره تئاتر فجر

ماجرای یک پیرزن و یک جایزه

همدلی| تالار وحدت در چهل سال گذشته شاهد حضور چهره‌هایی همچون پارســـا پیروزفر، نوید محمدزاده، صابر ابر، امیر جدیدی، الهام کردا، ستاره اسکندری و ... بوده که به عنوان بازیگران برگزیده جشنواره تئاتر فجر روی صحنه این تالار رفته‌اند و جوایز خود را به خانه برده‌اند. بعضی از این بازیگران همچنان مشغول کار و فعالیت هستند و تعدادی دیگـــر از فضای هنری دور مانده‌اند. بعضی در اوایل حضور خود جایزه گرفته‌اند و برخی نیز بعد از سال‌ها خاک صحنه خوردن.در این گزارش، مروری داریم بر بازیگرانی که در ده سال گذشته جایزه بازیگری جشنواره تئاتر فجر را از آن خود کرده‌اند.

این نکته را هم باید یادآوری کنیم که جشنواره تئاتر فجر با اینکه به چهل و یکمین دوره خود رسیده همچنان اساسنامه مشخصی ندارد. به همین دلیل در هر دوره این جشنواره به سلیقه برگزارکنندگان، بخش‌هایی به این رویداد اضافه شده و بخش‌های دیگری حذف شده‌اند.سال گذشته چهلمین جشنواره تئاتر فجر برپا شد. جشنواره‌ای که جایزه بازیگری زن آن به نورا هاشمی برای بازی در نمایش «بانوی محبوب من» رسید و جایزه بازیگری مرد را هم تینو صالحی برای بازی در نمایش «سگک» دریافت کرد.گلاب آدینه، کارگردان نمایش «بانوی محبوب من» و مادر نورا هاشمی روی صحنه جشـــنواره تئاتر فجر از بی‌توجهی به تئاتر و بودجه اندک آن گله کرد. به نقل از ایســـنا اما جشنواره سی و نهم در اوج دوران کرونا و به صورت غیرحضوری برگزار شد.آیه کیانپور یکی از معدود بازیگران حرفه‌ای تئاتر بود که در این جشنواره شرکت داشت. او برای بازی در نمایش «ســـگدو» به کارگردانی عباس غفاری، جایزه بازیگری زن را دریافت کرد. اما او نیز مانند بسیاری از بازیگرانی که عموما در فضای تئاتر نفس می‌کشند و کمتر به رسانه‌های تصویری گرایش دارند، از تبعیض میان جشنواره‌های تئاتر و فیلم انتقاد کرد.از برگزاری همزمان دو جشنواره گله داشت چراکه به گفته او، جشنواره تئاتر و حتی اختتامیه‌اش در زرق و برق جشنواره فیلم گم شده بود.

در این دوره از جشـــنواره جایزه بازیگری مرد به گروه بازیگران نمایش «آبگوشت زهرماری» تعلق گرفت. نمایشی که متن درخشانی از آرش آبسالان دارد و تاکنون بارها توسط کارگردان‌های جوان در سراسر کشور اجرا شده است. همچنین سروش طاهری، بازیگر نمایش «سگدو» هم تندیس بازیگری این دوره از جشـــنواره را دریافت کرد.اما در اختتامیه جشنواره سی و هشتم ، بازیگرانی روی صحنه رفتند که برخی بسیار شناخته‌شـــده و بعضی حرفه‌ای اما نزد عمـــوم مردم گمنام بودند.این جشـــنواره که سال ۹۸ برگزار شـــد، به دلیل برخی حاشیه‌ها، برخی گروه‌های نمایشـــی انصراف دادند و هنرمندانی هم دعوت جشنواره را برای داوری نپذیرفتند. با همه اینها چند بازیگر مشهور در این جشنواره اجرا داشتند.این دوره از جشنواره دو بخش مسابقه بین‌الملل و مسابقه ایران در کنار چند بخش دیگر داشت. در بخش مسابقه بین‌الملل نمایش «بیگانه در خانه» به نویسندگی و کارگردانی سید محمد مساوات روی صحنه رفت. نمایشی که دو جایزه بازیگری را از آن خود کرد.

نوید محمدزاده بازیگر مرد این نمایش، یکی از این جوایز را که جایزه ویژه هیات داوران بود، به خانه برد.محمدزاده که علاقه‌مند بود با مساوات همکاری داشته باشد، در این نمایش نقش یک پیرزن را بازی می‌کرد. این نمایش پیش از اجرا در جشنواره تئاتر فجر، اجرای عمومی خود را انجام داده بود و از آنجاکه در تمام اجرا صورت نوید محمدزاده پوشیده شـــده بود، عموم تماشاگران نمی‌دانســـتند که او نقش پیرزن نمایش را بازی می‌کند تـــا اینکه در اجرای جشـــنواره از این بازیگر رونمایی شد.محمدزاده که بعد از سال‌ها نقش‌آفرینی در تئاتر و پس از دریافت چندین جایزه سینمایی، این جایزه را گرفت، خود را پسر تئاتر نامید و ابراز شادمانی کرد که به خاطر بازی در تئاتر جایزه گرفته است.رومینا مومنی، بازیگر زن این نمایش برای هم جایزه بازیگری زن را در بخش مسابقه بین‌الملل از آن خود ساخت. او هرچند بازیگری قابلی است ولی معمولا فقط در نمایش‌های مساوات بازی می‌کند و بازیگری کاملا گزیده‌کار محسوب می‌شود.در اختتامیه سی و نهمین دوره جشنواره ، بازیگر مشهور دیگری هم روی صحنه رفت؛ امیر جدیدی که در نمایش «شـــاه‌ماهی» به مدت ۲ ســـاعت یک بازی نفس‌گیر داشت. جدیدی هرچند در حوزه تصویر بیشتر فعالیت دارد، در تئاتر بازیگر پرکاری به شمار نمی‌آید. بازی در اجرای کافه‌ای نمایش «روایت یک فصل معلق» به کارگردانی هومن سیدی و «کالیگولا» کار همایون غنی‌زاده از معدود نقش آفرینی‌های او در تئاتر به شمار می‌رود.سی و هفتمین جشنواره تئاتر فجر اما دو بخش مسابقه ایران و بین‌الملل داشت و تعداد بیشتری از بازیگران در اختتامیه این جشنواره روی صحنه رفتند.در بخش مسابقه بین‌الملل فاطمه معتمدآریا برای بازی در نمایش «خنکای ختم خاطره» به کارگردانی حمید آذرنگ جایزه بازیگری زن را دریافت کرد.اگر نمایش «بچه» کار افســـانه ماهیان در جشنواره سی و هشتم اجرا می‌شد، به احتمال قوی این بازیگر که بازی تاثیرگذارش در این نمایش هم به یاد ماندنی است، باز هم بخت بالایی برای جایزه بازیگری زن سی و هفتمین جشنواره فجر داشت.

در بخش مسابقه بین‌الملل جشنواره سی و هفتم، اصغر پیران که جزو بازیگران گزیده کار تئاتر و سینماست، برای بازی در نمایش «تامبرده» به کارگردانی علی اصغر دشـــتی جایزه بازیگـــری مرد را دریافت کرد. تعزیه‌خوانی او در این نمایش توجه بسیاری از مخاطبان را جلب کرده بود.در بخش مسابقه ایران نیز ستایش رجایی‌نیا برای نمایش «دریاچه قو» از مشـــهد و هومن حاج عبدالهی برای نمایش «تناسخ سه تا سی و پنج تومن» از تهران بازیگران برگزیده این دوره از جشنواره شدند.در جشنواره سی و ششم اما دو بخش مسابقه ایران و یک بخش مسابقه بین‌الملل تعریف شده بود و این گونه بود که تعداد بیشتری از بازیگران برای دریافـــت جایزه روی صحنه تالار وحدت رفتنـــد.در این دوره از جشنواره، مرتضی اسماعیل کاشی برای نمایش «مفیستو» کار مسعود دلخواه از ایران جایزه بازیگری مرد را دریافت کرد.بهنام شرفی برای بازی در نمایش «آبی مایل به صورتی» کار ساناز بیان ، معصومه کریمی برای بازی در نمایش « و چند داستان دیگر» و معصومه رحمانی برای بازی در نمایش «آنا کارنینا» دیگر بازیگرانی بودند که جوایز بازیگری مسابقه ایران الف را از آن خود کردند.

در بخش مسابقه ایران ب، مهران امام بخش که عموما در تئاتر فعالیت می‌کند، برای بازی در نمایش «مارا‌ساد» و علی ملاحی محمد برای بازی در نمایـــش «اعداد در بیابان» جوایز بازیگری مرد را دریافت کردند.اما هوتن شکیبا برای بازی در نمایش «صد در صد» کار مرتضی اسماعیل کاشی تقدیر شد. با این حال ستاره پسیانی همبازی او در این نمایش دو نفره، بخت بلندتری داشـــت و جایزه بازیگـــری زن را دریافت کرد. پسیانی که در آن مقطع بیشتر در تئاتر فعالیت می‌کرد، چند سال بعد برای بازی در فیلم «یدو» جایزه بازیگری جشـــنواره فیلم را از آن خود ساخت. هوتن شکیبا هم هرچند در تئاتر چندان خوش اقبال نبود ولی با بازی در فیلم «شـــبی که ماه کامل شد» کار نرگس آبیار و در نقش جنجالی برادر ریگی، سیمرغ بلورین بازیگری مرد را به خانه برد. سی و پنجمین جشنواره تئاتر فجر اما جوایز بازیگری خود را به چند بازیگر شناخته شده اهدا کرد.در این دوره از جشنواره پارسا پیروزفر برای بازی در نمایش «ماتریوشکا» که خودش هم آن را کارگردانی می‌کرد، جایزه بازیگری مسابقه بین‌الملل را دریافت کرد.پیروزفر در سال‌های گذشته هم در جایگاه کارگردان و هم بازیگر تئاتر فعال بوده است. او در نمایش «ماتریوشکا» چیزی نزدیک به دو ساعت به تنهایی بازی کرد و در نقش چندین کارکتر مختلف روی صحنه بود.

فاطمه نقوی برای بازی در نمایش‌های «صور اســـرافیل» و «دیابولیک رومئو و ژولیت» دیگر بازیگر برگزیده این دوره از جشنواره بود.

نقوی که بیشتر با گروه تئاتر «بازی» همکاری کرده است، کمتر در آثار تصویری حضور داشته و اغلب روی صحنه تئاتر بوده است.

در این دوره از جشنواره بخشی هم به عنوان مسابقه مرور تعریف شده بود که هدایت هاشـــمی برای بازی در نمایش «افسانه ببر» جایزه این بخش را دریافت کرد. هاشمی با بسیاری از کارگردانان نام آشنای تئاتر همکاری داشته و در تصویر هم حضوری پررنگ داشته است.

او در نمایش «افسانه ببر» به کارگردانی برادرش هادی عامل هاشمی و به عنوان تنها بازیگر این اجرا بازی چشمگیری داشت.اصغر همت برای بازی در نمایش «پرتره مرد ریخته» جایزه ویژه هیات داوران جشنواره را از آن خود ســـاخت. همت که جزو بازیگران با ســـابقه تئاتر است، با وجـــود بازی در آثار تصویری همچنان وفاداری خود را به صحنه حفظ کرده است.نســـیم ادبی برای بازی در نمایش «ناسور» دیگر بازیگری است که در این جشنواره جایزه گرفته است. ادبی هرچند در اوایل دهه هشتاد بیشـــتر در نمایش‌های پری صابری بازی کرده بود اما بعدتر با کارگردان‌های دیگری هم همکاری کرد و بخشی دیگر از توانمندی‌های خـــود را بروز داد.او در حوزه تصویر نیز تجربه‌های قابل قبولی دارد که مهم‌ترین آنها سریال «شهرزاد» به کارگردانی حسن فتحی است.

سی و چهارمین جشنواره تئاتر فجر سه جایزه بازیگری را به بازیگران تئاتر ایران تقدیم کرد.فریبا متخصص که بازیگری بسیار گزیده‌کار در تئاتر اســـت، با بازی در نمایش «طپانچه خانم» یکی از این جایزه‌ها را به خانه برد. سوده شرحی، بازیگر جوانی که اتفاقا او هم چندان پرکار نیست، برای بازی در نمایش «جنایت و مکافات» از ایران جایزه بخش مسابقه بین‌الملل را از آن خود کرد.

محمدرضا صولتی برای بازی در نمایش‌های «تاریکی» و «تب سرد روی پیشانی داغ» بازیگری بود که در بخش مسابقه ایران برگزیده شد. از این بازیگر هم کمتر کاری دیده‌ایم.در سی و سومین دوره جشنواره بخشی به نام «تازه‌های تئاتر ایران» تعریف شد که در واقع همان بخش چشم‌انداز دوره‌های پیشین بود.این بخش همان گونه که از نامش برمی‌آید، مربوط به نمایش‌های جدیدی بود که بعد از جشنواره اجرای عمومی خود را روی صحنه می‌بردند.در این بخش شهروز دل‌افکار برای بازی در نمایش «باد شیشه را می‌لرزاند» و مه‌لقا باقری برای بازی در نمایش «بوقلمون» جایزه‌های بازیگری مرد و زن را دریافت کردند. دل افکار بیشتر بر تئاتر تمرکز دارد ولی باقری گاهی هم در سینما و مجموعه‌های تلویزیونی به ایفای نقش می‌پردازد.این دوره از جشنواره هم بخش مسابقه بین‌الملل داشـــت.نکته جالب اینکه در این بخش ۴ جایزه بازیگری به بازیگران ایرانی اهدا شد. خسرو شهراز برای بازی در نمایش «اولیور توییست» و توماج دانش بهزادی برای بازی در نمایش «بیرون پشت در» جایزه‌های بازیگری مرد را گرفتند. الهام کردا و ســـتاره اسکندری که در نمایش «هم‌هوایی» به کارگردانی افســـانه ماهیان همبازی بودند، برای بازی در این نمایش، مشـــترکا جایزه بازیگری زن را دریافت کردند.نمایش «هم‌هوایی» کاری مســـتند بود و مهین صدری نویسنده آن، متن این نمایش را بر اساس زندگی سه زن واقعی نوشته بود.جشنواره سی و دوم نیز دو برگزیده بازیگری داشت. در این دوره از جشنواره پیام دهکردی برای بازی در نمایش «مرد بالشی» به کارگردانی محمد یعقوبی جایزه بازیگری بخش مسابقه بین‌الملل را دریافت کرد.«مرد بالشی» نمایشی تکان‌دهنـــده بود که با متنی از مارتین مک‌دونا روی صحنه رفت. این البته اولین باری نبود که دهکردی در جشنواره تئاتر فجر جایزه بازیگری می‌گرفت.

زهره کامیاب، بازیگـــری از کرمان نیز برای بـــازی در نمایش «رد پر پروانه‌ای از آن سر دنیا» بازیگر برگزیده زن شد. از این بازیگر هم البته بعدا خبرهای خاصی به گوش نرسید.در اختتامیه جشنواره سی و یکم، چندین بازیگر روی صحنه رفتند و جوایز خود را دریافت کردند.در بخش مسابقه بین‌الملل، پانته‌آ پناهی‌ها و مرتضی اسماعیل کاشی هر دو برای بازی در نمایش «ویتسک» جوایز بازیگری را از آن خود کردند.

نمایشی که با کارگردانی رضا ثروتی که در آن مقطع یکی از چهره‌های مستعد تئاتر به شمار می‌رفت، اجرا شد.در بخش مسابقه ایران هم رویا افشار با نمایش «درخشش در ساعت مقرر»، رویا میرعلمی برای بازی در نمایش «زمان لرزه» جایزه گرفتند. میرعلمی در آن دوران کمتر در آثار تصویری فعالیت می‌کرد و اغلب روی صحنه تئاتر بود. رویا افشار هم با وجود سال‌ها فعالیت در عرصه‌های گوناگون همچنان بازیگری است گزیده‌کار اما وفادار به صحنه تئاتر.البته رویا افشار سال قبل برای بازی در فیلم سینمایی «مامان» سیمرغ بلورین بهترین بازیگر زن را گرفت. اما فرزین صابونی که حالا چند ســـالی است از کشور مهاجرت کرده، برای بازی در نمایش «ترن» کار نیما دهقان و بهرام افشاری برای ایفای نقش در نمایش «رابینسون کروزوو» دیگر جوایز بازیگری مرد را دریافت کردند.جشنواره سی‌ام اما جایزه بازیگری را برای صابر ابر و حمیدرضا آذرنگ به ارمغان آورد.صابر ابر در این دوره از جشنواره با نمایش «ریچارد سوم» کار آتیلا پسیانی خوش درخشید و جایزه بازیگری مرد را در بخش مســـابقه بین‌الملل از آن خود کرد. ابر هرچند در تئاتر بازیگری پر کار نیست ولی حضورش همواره تاثیرگذار بوده است. او علاوه بر بازیگری در کارگردانی هم تجربیاتی کسب کرده است.حمیدرضا آذرنگ که او نیز در دو زمینه بازیگری و کارگردانی فعال است، در این دوره از جشنواره برای بازی در نمایش «خون رقصه» جایزه بازیگری مسابقه ایران را به خانه برد.آذرنگ هم جزو بازیگران و کارگردانان فعال تئاتر بود که در سال‌های اخیر و به دنبال اتفاقاتی مانند همه‌گیری کرونا کمتر در تئاتر فعال بوده است.او سال ۹۹ و در سی و نهمین جشنواره فیلم فجر با فیلم «روزی روزگاری آبادان» بر اساس نمایشنامه‌ای به همین نام از خودش حضور داشت. آذرنگ پیش‌تر این نمایش را روی صحنه برده بود. ثریا شیرزادی بازیگر نمایش «مرگ کسب و کار من است» دیگر بازیگر برگزیده این دوره از جشنواره بود. بازیگری اهل کرمانشاه که سال ۹۴ از دنیا رفت.او اولین دختری بود که در اوایل دهه ۴۰ در کرمانشاه به صحنه تئاتر راه پیدا کرد، دختری که به بهانه کلاس زبان به تمرین تئاتر می‌رفت و سال ۹۲ در جشنواره تئاتر فجر تجلیل شد.

یادداشت

ابوالحسن مختاباد غمخوار موسیقی ایران بود

حمید متبسم
آهنگساز و نوازنده تار و سه‌تار

پریـــروز پیامی با هم ردوبدل کردیـــم و قرار بود، دیداری مجازی داشته باشیم. در سه سال گذشته در پروژه های گوناگونی با هم همکاری داشـــتیم، هرهفته با من مصاحبه ای می کرد و قصد داشت این مصاحبه ها را در قالب کتابی، شامل خاطرات و سرگذشت زندگی ام به چاپ برساند،

همیشـــه به او اعتماد کردم و داشتم، و به همین دلیل با نشر چنین کتابی موافقت کردم.

همگان او را به عنوان خبرنگار موسیقی ایران می شناســـند، ولی او تنها خبرنگار نبود، بلکه غمخوار موســـیقی ایران بود. هر کجا جمعی بود و امکانی؛ برای دوا کردن دردی از موســـیقی، جای پایش و حضورش را مـــی دیدی، و اگر چـــه حرفه اش با موسیقی پیوند داشت، از فعالیت های غیرانتفاعی برای این هنر نیز، دریغ نداشت.

ســـخت کوش بـــود و خســـتگی ناپذیـــر... خبر درگذشتش مرا شـــوکه کرد، سراسیمه برایش در «واتس آپ» نوشـــتم: چگونه باور کنم رفتن تو را؟ به من بگو که این، تنها یک شایعه است!

ولی پاســـخی نیامد؛ پایان زندگی را باید باور کرد، واقعیـــت زندگی را، لحظه را، دم را، ناچیز بودن را باید باور کرد.

ابوالحســـن پریروز بود و امروز نیســـت، همسرش، فرزندش، برادرش، خانواده اش بدون تردید بیش از همه سوگوارند و کمبودش را احساس می کنند. ولی ما و موسیقی ایران هم یک دوست، یک یاور را از دست دادیم. یادش گرامی و جایش خالی ست.

هلند، لندگراف

چهارم بهمن ماه سال یکهزار و چهارصد و یک

رویداد

معرفی نامزدهای جایزه «ابوالحسن نجفی»

همدلی| ۹ نامزد نهایی ششمین دوره جایزه «ابوالحسن نجفی» معرفی شدند. هیات داوران جایزه استاد ابوالحسن نجفی متشکل از ضیاء موحد، مهستی بحرینی، عبدالله کوثری، حســـین معصومی‌همدانی، موسی اسوار، امید طبیب‌زاده، آبتین گلکار با دبیری علی‌اصغر محمدخانی، پس از بررســـی ۸۳ اثر ارســـالی به دبیرخانه، فهرست نامزدهای راه‌یافته به مرحله نهایی ششـــمین دوره این جایزه را به این شرح اعلام کرد:۱. «دروازه‌ی خورشید»، الیاس خوری، نرگس قندیل‌زاده، نشر نی ۲. «پی‌نوشت: هنوز دوستت دارم»، سیسیلیا آهرن، سارا پالیدی، نشر مون ۳. «تاریخچـــه‌ی تراکتورها بـــه اوکراینی»، مارینا لویتسکا، خاطره کردکریمی، نشر برج ۴. «ژنرال دلاروره»، ایندرو مونتاللی، وازریک درســـاهاکیان، نشر نو ۵. «در جست‌وجوی یک پیوند»، کارسون مکالرز، حانیه پدرام، نشـــر بیدگل ۶. «ترز راکن»، امیل زولا، محمد نجابتی، انتشارات فرهنگ معاصر ۷. «روز ملخ»، ناتانیل وست، فرید دبیرمقدم، نشـــر ماهی ۸. «انقلابی‌ها دوباره دست به کار می‌شوند»، مائورو خاویر کاردناس، طهورا آیتی، نشر برج ۹. «نقشه و قلمرو»، میشل اوئلبک، ابوالفضل الله‌دادی، نشر نوجایزه‌ی «ابوالحســـن نجفی» هرساله به منظور احترام و پاسداشـــت خدماتی که او به فرهنگ و ادب و عرصه ترجمه این مرز و بـــوم کرده، به بهترین ترجمه رمان و مجموعه داستان کوتاهی که در یک سال گذشته منتشر شده، اهدا می‌شـــود. زمان مراسم اهدای جایزه ابوالحسن نجفی متعاقبا اعلام می‌شود.

«تام هنکس» در میان بدترین‌های سال هالیوود

همدلی| نامزدهای جوایز ســـالانه تمشک طلایی برای انتخاب بدترین‌های ســـینمای هالیوود اعلام شد و فیلم زندگی‌نامه «بلوند» در ۸ شـــاخه نامزد شـــد و نام «تام هنکس» نیز در میان نامزدهای بدترین بازیگر مرد دیده می‌شود.به نقل از سی‌ان‌ان، نامزدهای چهل و سومین دوره جوایز تمشـــک طلایی برای معرفی بدترین‌های هالیوود طبق روال هر ســـال در آســـتانه اعلام نامزدهای اسکار معرفی شـــدند و فیلم «بلوند» ساخته «اندرو دومنیک» درباره زندگی و حرفه «مریلین مونرو» با ۸ نامزدی پیشتاز اســـت. از نکات جالب این فهرست حضور «تام هنکس» برای بازی در فیلم «پینوکیو» ساخته «رابرت زمیکیس» و فیلم «الیوس» ساخته «باز لورمن» در میان نامزدهای بدترین بازیگری نقش اصلی و مکمل اســـت. این بازیگر برنده اسکار در این فیلم محصول دیزنی در نقش پدر ژپتو بازی کرده است. «هنکس» پیش از این دو بار برای فیلم «فیلادلفیا» (۱۹۹۳) و «فارســـت گامپ» (۱۹۹۴) برنده جایزه اسکار شده است. «سیلوستر استالونه» برای فیلم «ساماریتن»، «پنه لوپه کروز» برای فیلم «۳۵۵» و «دایان کیتـــون» برای فیلم «مک و ریتا» نیز از دیگر چهره‌های مطرح در میان نامزدهای بدترین‌های امســـال هستند و فیلم «دنیای ژوراسیک: قلمرو» هم در سه شاخه فرصت کسب تمشک طلایی دارد. در دوره‌های گذشته این جوایز نیز چهره‌های مطرحی چون «آل پاچینو»، «جان تراولتا» و «بن افلک» نیز نامزد تمشک طلایی شده بودند.